

TEORIA DE LES RELACIONS LABORALS II

Ciències del Treball. Facultat de Dret. Curs 2005-2006

Professor: Antonio Martín Artiles

Despatx B 3-135. Dept. de Sociologia

Correu electrònic: antonio.martín@uab.es

(VALIDAT PER AL 2008/09)

Objectius:

- Proporcionar una visió general de la teoria sociològica de les relacions laborals i els seus corrents.
- Mostrar les relacions entre institucions socials i mercat laboral.
- Proporcionar una visió de les relacions entre conflicte i negociació, la funció de les normes i el paper dels actors socials.
- Proporcionar un fil conductor històric per situar la teoria en el seu context d'origen.
- Oferir una visió dels diferents tipus de sindicalisme i d'associacions empresarials.
- Analitzar el paper de l'Estat en les relacions laborals i la provisió de benestar.
- Oferir una visió dels processos de convergència europea i transformació de les relacions laborals.

TEMA I. Introducció conceptual

1.1. El concepte de treball i de relacions laborals

- 1.2. Treball i identitat. La crisi del valor treball
- 1.3. Formació, qualificació i competències: Transició al mercat de treball. Escola treball. La teoria del capital humà i les seves crítiques
- 1.4. El concepte de *relacions laborals* (Köhler, Martín Artiles, 2005; Lallement, 1995)
- 1.4.1. Breu perspectiva històrica de les relacions laborals i desenvolupament de les teories (Crouch, 1996)
- 1.4.2. Els autors clàssics davant de les relacions laborals, segle XIX. Emergència d'una teoria específica de les relacions laborals, 1920. Institucionalització de les relacions laborals a partir de 1950. Consolidació d'una teoria específica de les relacions laborals, 1950-1960

TEMA II. Teoria de les relacions laborals

2. 1. Emergència de la teoria de les relacions laborals

- 2.1.1. L'escola d'Oxford: el pluralisme (Poole, 1991). La sociologia jurídica a l'escola d'Oxford. Dret i moral (Sorià, 1997)
- 2.1.2. L'escola de Wisconsin: institucionalisme
- 2.1.3. L'escola de Relacions Humanes

2.2. Consolidació de la teoria sociològica de les relacions laborals

- 2.2.1. La teoria de sistemes de relacions industrials (Dunlop, 1978; Soriano, 1997:147)
- 2.2.2. La revisió neomarxista de les relacions laborals (Hyman, 1981)
- 2.2.3. Les teories del conflicte i el consens: una síntesi a Dahrendorf

2.3. Teories actuals de les relacions laborals

- 2.3.1. Teories del neocorporativisme i relacions laborals
- 2.3.2. Teoria de l'elecció racional
- 2.3.2. Poder i sistema disciplinari (Foucault)
- 2.3.2. Teories de sistemes (Köhler; Martín Artiles, 2005)

TEMA III. Actors socials, interacció i models de relacions laborals

3.1. El sindicalisme i els seus tipus (Köhler; Martín Artiles, 2005; Martín Artiles, 2002b)

- 3.1.1. Característiques de les organitzacions. Formes de representació en l'empresa. El sindicalisme a Espanya: representativitat sindical (Miguélez, Prieto, 1999)

3.2. Les associacions empresarials i els seus tipus

- 3.2.1. L'origen de les associacions empresarials. Les associacions empresarials a Espanya
- 3.2.2. Tipus d'acció empresarial. L'acció dels empresaris com a ocupadors: estil de gerència laboral

3.3. L'Estat en les relacions laborals

- 3.3.1. L'Estat com a instància de legitimació
- 3.3.2. L'estat integrador: institucionalització de les relacions laborals i estat del benestar. Teoria neofuncionalista. Teoria de la regulació (Boyer, 1992). L'Estat com a coordinador de la negociació laboral. Models comparats de coordinació de les relacions laborals: pluralisme *versus* neocorporativisme (Poole, 1993)
- 3.3.3. Neocorporativisme i Estat del benestar (Martín Artiles, 2002a; Sorià, 1997). La concertació social a Espanya (Espina, 1999). Canvis en l'Estat del benestar a Espanya (Navarro, 1998; Muñoz de Bustillo, 2000; Rodríguez, 2001)

TEMA IV. Tendències i conclusions. Les teories avui en les relacions laborals

4.1. La gestió de recursos humans (Dolan, Schuler, Valle, 1997). Crítica al reduccionisme microcorporativista (Kochan, Katz; MacKersie, 1993).

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

KÖHLER, Holm-Detlev; MARTÍN ARTILES, A. (2005) *Manual de sociología del trabajo y de las relaciones laborales*. Madrid: Delta Publicaciones
(<http://www.deltapublicaciones.com>)

ALTRES MANUALS

DUNLOP, J.T. (1978) *Sistemas de relaciones industriales*. Barcelona: Península.
HYMAN, Richard (1981) *Relaciones industriales. Una introducción marxista*. Madrid: Ediciones Blume.
MARTÍN ARTILES, A. (2002) "Teoría clásica de las relaciones laborales." A: BLANCH; GALA; ESPUNY; MARTÍN ARTILES. *Teoría de las relaciones laborales I*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya. Edició en català i en castellà a l'adreça electrònica següent: http://www.editorialuoc.com/index.yyi?lang=sp&_ext=1100
MARTÍN ARTILES, A. (2002) "Actores y modelos de relaciones laborales." A: BLANCH; GALA; ESPUNY; MARTÍN ARTILES. *Teoría de las relaciones laborales II*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya. Edició en català i en castellà a l'adreça electrònica següent: http://www.editorialuoc.com/index.yyi?lang=sp&_ext=1100
POOLE, Michael (1991) *Teorías del sindicalismo*. Madrid: MTAS.
POOLE, Michael (1993) *Relaciones industriales. Modelos y orígenes de la diversidad nacional*. MTAS.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA.

ADELANTADO, José et al. (2000) *Cambios en el Estado del Bienestar*. Barcelona: Icaria.
ALONSO, L. E. (1999) *Trabajo y ciudadanía*. Madrid: Trotta-Fundación 1º Mayo.
BRUNET, I. i BELZUNEGUI, A. (1999) *Estrategias de empleo y multinacionales*. Barcelona: Icaria.
BARBASH, J. i BARBASH, K. (1989) *Theory and concepts in comparative Industrial Relations*. Columbia: University of South Carolina Press.
BOYER, R. (1992) *La teoría de la regulación*. València: Alfons El Magnànim.
CASTEL, Robert (1997) *La metamorfosis de la cuestión social*. Barcelona: Paidós.
COATES, D. (2000) *Models of capitalism*. Oxford: Polity Press.
CROUCH, Colin (1988) *Estado y economía en el capitalismo contemporáneo*. Madrid: MTAS.
CROUCH, Colin (1996) *Relazioni industriali nella storia politica europea*. Roma: Ediesse.
DHARENDORF, R. (1990) *El conflicto social moderno*. Madrid: Mondadori.
DOLAN, S.; SCHULER, R.S. i VALLE, R. (1999) *La gestión de los recursos humanos*. Madrid: McGraw-Hill.
ENTERLMAN, R.E. (2001) *Teoría de conflictos*. Barcelona: Gedisa.
EDWARDS, Paul (2003) *Industrial Relations: Theory and practices*. Londres: Blackwell Publishing.
GONZÁLEZ TEMPRANO, A. (2003) *La consolidación del estado del bienestar en España*. Madrid: CES.
HARTLEY, J.F. i STEPHESON, G. (1994) *Relaciones laborales. La psicología de la influencia y del control en el trabajo*. Madrid: MTAS.
HYMAN, Richard (2001) *Understanding European Trade Unions*. Londres: Sage.
JOHNASON, N. (1990) *El estado de bienestar en transición*. Madrid: MTAS.
KOCHAN, Th.; KATZ., H.C. i KERSIE, R. (1993) *La transformación de las relaciones laborales en los Estados Unidos*. Madrid: MTAS.
LALLEMENT, Michel (1995) *Sociologie des relations professionnelles*. París: La Decouverte.
MARTINEZ LUCIO, M. i STUART, M. (2001) "Tercera vía y relaciones de trabajo." Madrid: *Sociología del Trabajo*, núm. 43.
MIGUÉLEZ, F. i PRIETO, C. (1999) *Las relaciones de empleo en España*. Madrid: Siglo XXI.
MISHRA, R. (1992) *El estado de bienestar en crisis*. Madrid: MTAS.
MORATA, F. (2000) *La Unión Europea*. Barcelona: Ariel.
MUÑOZ DE BUSTILLO, R. (2000) *El estado del bienestar en el cambio de siglo*. Madrid: Alianza Editorial.
NAVARRO, Vicenç (1998) *Neoliberalismo y estado del bienestar*. Barcelona: Ariel.
OLSON, Mancur (1992) *La lógica de la acción colectiva*. México: Limusa.
PFALLER, A. et al. (1993) *Competitividad económica y estado del bienestar*. Madrid: MTAS.
POLANYI, K. (1989) *La gran transformación*. Madrid: Ediciones La Piqueta.
ROYO, Sebastian (2002) *A new century of corporatism?* Londres: Praeger.
RITTER, G. (1991) *El estado social, su origen y desarrollo en una comparación internacional*. Madrid: MTAS.
RITTER, George (2001) *Teoría sociológica moderna*. Madrid: McGraw Hill.
RODRÍGUEZ, Jorge (2001) *Capitalismo flexible y estado de bienestar*. Granada: Editorial Comares.
SARRIES, L. (1993) *Sociología de las relaciones industriales en la sociedad postmoderna*. Saragossa. Mira.
SORIANO, Ramón (1997) *Sociología del derecho*. Barcelona: Ariel.

Revistas d'interès

Cuaderno de Relaciones Laborales. Universidad Complutense de Madrid.
Sociología del Trabajo. Siglo XXI. Madrid.
Transfer Review. European Trade Union Institute. Brussel-les.
Observatorio Europeo de Relaciones Laborales. EIROOnline, <http://www.eiro.eurofound.ie>

AVALUACIÓ

a) **Pràctica 1.** Presentar un text a classe i elaborar-ne un MAPA CONCEPTUAL i un resum. Valor fins a 1 punt (500 paraules). Individual.

- b) **Pràctica 2.** Presentar un assaig en grup i en seminari. Valor fins a 2 punts (5.000-7.000 paraules). Les dues pràctiques valen el 30% de la nota.
- c) **Examen, valor fins a 7 punts: 70% de la nota.** S'han d'aprovar les pràctiques i l'examen final, ambdós inclusivament.